

Unelmista uusiin ulottuvuuksiin – Paikkatietoikkuna 10 vuotta

KUVA: NIKU KIVEKÄS

Reilut kymmenen vuotta sitten meillä oli unelma. Unelma karttapalvelusta, joka yhdistäisi eri organisaatioiden kartat yhteen paikkaan ja olisi kaikkien saatavilla ja jota tehtäisiin yhdessä ja avoimesti. Unelmasta syntyi Paikkatietoikkuna kesällä 2009.

RIIKKA KIVEKÄS & TEEMU SALORIUTTA

Unelman toteuttamiseksi tarvittiin Inspire-direktiivi, Paikkatietoikkunan (ja paikkatietoalan) grand old man Antti Rainio tiimeineen sekä roppakaupalla innostusta, periksiantamattomuutta ja viisi vahvaa periaatetta, joihin voitiin myrskyissäkin nojata.

Viisi periaatetta

Paikkatietoikkuna kokoaa yhteen. Paikkatietoikkunaan on koottu yli 1600 karttatasoa yli 60 organisaatiosta. Käyttäjä voi yhdistää karttatasoja ja tehdä niistä tasojen läpinäkyvyyksiä säätämällä

kokonaan uuden kartan. Kokeile vaikka yhdistää rinnevarjostus (Maanmittauslaitos), uomaverkosto (SYKE) ja maaperä 1:1 000 000 (Geologian tutkimuskeskus)!

Paikkatietoikkuna avaa ovensa kaikille. Kuka tahansa voi käyttää Paikkatietoikkunaa. Osa toiminnoista vaatii kirjautumisen, mutta se on mahdollista kaikille.

Paikkatietoikkuna on maksuton. Kaikki Paikkatietoikkunassa olevat sisällöt ja toiminnot ovat käyttäjien saatavilla ilman maksua. Tiedontuottajilta ei peritä maksua, kun heidän karttatasonsa lisätään Paikkatietoikkunaan.

Paikkatietoikkuna säästää rahaa. Koska karttatasot ovat kaikkien saatavilla yhdestä paikasta, karttatasoja ei tarvitse kopioida moneen paik-

kaan ja samaa aineistoa voidaan käyttää useassa eri organisaatiossa. Näin samoja tietoja ei tarvitse laatia jokaisessa organisaatiossa erikseen, ja kustannuksia säästyy.

Paikkatietoikkunaa tehdään yhdessä. Me tekijät olemme aina olleet kiinnostuneita siitä, mitä käyttäjät toivovat Paikkatietoikkunalta. Paikkatietoikkunan lähdekoodi on aina jaettu avoimena lähdekoodina kaikkien saataville. Paikkatietoikkunasta on käynnistynyt Oskari-verkosto, jossa avoimen lähdekoodin karttapalveluja kehitetään yhdessä Oskari-ohjelmistolla.

Ammattilaisille kokonaiskuva alueesta

Paikkatietoikkuna on vakiinnuttanut asemansa hyödyllisenä työkaluna silloin, kun asiantuntija tarvitsee kokonaiskuvan alueesta. Työtehtävät, joissa asiantuntijat käyttävät Paikkatietoikkunaa, vaihtelevat paljon. Keväällä 2019 tehdyn käyttäjäkyselyn vastaajien yleisimpiä ammatteja olivat maa- ja metsätalous sekä tutkimus- ja asiantuntijatehtävät. Ammatillista käyttöä tuli esiin myös avoimissa kysymyksissä.

Jo aiemmin on ollut tiedossa, että Paikkatietoikkunaa käytetään paljon kiinteistöjen ominaisuuksien ja metsätietojen tarkasteluun. Tällä kertaa kyselyssä nousi esiin paljon muitakin ammatillisia käyttötarkoituksia. Useita mainintoja saivat esimerkiksi erilaiset rakentamiseen, maankäytön ja infran suunnitteluun, ympäristöluopiin ja teiden kunnossapitoon liittyvät työtehtävät.

Vastauksista näkyy, että Paikkatietoikkuna säästää useiden ammattilaisten aikaa ja rahaa, kun paikkatietoaineistoja ei tarvitse keräillä kymmenistä eri lähteistä omaan GIS-ohjelmaan.

Toiminnoissa kolmen kärki erottui selvästi: karttatasojen katselu päällekkäin, osoitteiden ja paikkojen haku, matkojen ja pinta-alojen mittaaminen.

Yllättävintä oli teemakarttojen vähäinen suosio: vain 4 % käyttää teemakarttatoimintoa säännöllisesti. Sillä voi luoda muutamalla klikkauksella havainnollisen teemakartan valitsemastaan ilmiöstä. Valittavana on satoja tilastollisia indikaattoreita.

Ylivoimaisesti yleisin vapaa-ajan käyttötarkoitus on reittien suunnittelu retkeilyä, pyöräilyä tai muuta urheilua varten. Myös metsästy-

kalastus, marjastus ja sienestys saivat useita mainintoja. Moni käyttää Paikkatietoikkunaa myös ihan vain katsellakseen mielenkiintoisia paikkoja.

Kohti kolmiulotteisuutta ja mobiilikäyttöä

Yhä useammat paikkatietoaineistot sisältävät kolmiulotteista tietoa. Esimerkiksi Maanmittauslaitoksen yhteistyössä muiden maastotiedon tuottajien kanssa rakentama Kansallinen maastotietokanta sisältää 3D-kohteita, kuten rakennuksia ja rakenteita. Myös laserkeilauksella tuotetut pistepilvet ja korkeusmallit voidaan esittää kolmiulotteisina.

Jotta 3D-aineistoja voidaan esittää kartalla, on Paikkatietoikkunaan kehitetty erillistä 3D-näkymää. Sen on tarkoitus tulla käyttöön keväällä 2020.

Paikkatietoikkunan suurimmaksi puutteeksi on pitkään tunnistettu heikko mobiililoimivuus. Käyttäjäkysely vahvisti tätä käsitystä: mobiilituki oli ylivoimaisesti eniten toivottu kehityskohde. Ratkaisuja on jo alettu suunnitella: tavoitteena on rakentaa yksinkertaistettu mobiiliversio, joka sisältäisi vain tärkeimmät toiminnot, kuten paikahaun, karttatasovalikon ja mittaustyökalut.

Kymmenen vuoden takaisista unelmista on tullut totta. Nyt on aika lentää kolmanteen ulottuvuuteen. Mitä kaikkea se ja siirtyminen mobiiliaikaan tuokaan tullessaan? Sen näemme tulevien vuosien aikana. Paljon onnea Paikkatietoikkuna!

TUTUSTU PALVELUUN:
www.paikkatietoikkuna.fi

Riikka Kivekäs ja Teemu Saloriutta työskentelevät Maanmittauslaitoksella. Teemu Saloriutta on Paikkatietoikkunan palvelupäällikkö ja Riikka Kivekäs paikkatietoasiantuntija vastuualueenaan viestintä.
ETUNIMI.SUKUNIMI@MAANMITTAUSLAITOS.FI